

RP 166/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret och av vissa utbildningslagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret, lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De föreslagna ändringarna i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret behövs för den inledande etappen för införande av Webbtjänsten för lärande och gemensamma ansökningsförfaranden till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen. Lagen föreslås få bestämmelser om ett studentnummer som behövs för att

identifiera personer. Ett nummer ska tilldelas alla som det förs in uppgifter om i Webbtjänsten för lärande. Dessutom föreslås sådana ändringar i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret och i lagen om grundläggande utbildning som gör det möjligt att införa gemensamma ansökningsförfaranden för förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen.

Utbildningslagarna föreslås få bestämmelser om hur beslut om antagning ska meddelas.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2014.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret	4
2.2 Förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen	5
2.3 Beslut om antagning.....	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
3.1 Studentnummer	7
3.2 Nya gemensamma ansökningsförfaranden	7
3.3 Beslut om antagning	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
4.1 Ekonomiska konsekvenser	8
4.2 Konsekvenser för myndigheterna, läroanstalterna och högskolorna.....	8
Studentnummer	8
Gemensamma ansökningsförfaranden.....	9
4.3 Samhälleliga konsekvenser	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	10
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	10
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
1.1 Lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret	12
1.2 Lagen om grundläggande utbildning	13
1.3 Gymnasielagen.....	14
1.4 Lagen om yrkesutbildning.....	14
1.5 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	15
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	15
3 IKRAFTTRÄDANDE	15
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	15
LAGFÖRSLAG	17
1. Lag om ändring av lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret	17
2. Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning	19
3. Lag om ändring av gymnasielagen.....	20
4. Lag om ändring av lagen om yrkesutbildning.....	21
5. Lag om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.....	22
BILAGA	23
PARALLELLEXT	23
1. Lag om ändring av lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret	23

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Webbtjänsten för lärande genomförs inom programmet för att påskynda elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe), som samordnas av finansministeriet. Webbtjänsten ska innehålla ett elektroniskt bildningscenter i enlighet med regeringsprogrammet. Där ska individer i framtiden kunna finna all service utbildningsanordnarna erbjuder från förskoleundervisning till vuxen- och påbyggnadsutbildning.

Ansvaret för webbtjänsten och dess resurser ligger på undervisnings- och kulturministeriet. Serviceportalen för tjänsten byggs upp av Utbildningsstyrelsen, som också ansvarar för utbildningsinformationen i webbtjänsten och de e-tjänster som gäller ansökning och antagning. Projektet innebär att alla ansöknings- och antagningssystem som Utbildningsstyrelsen förvaltar, samtidigt som nya informations- och söktjänster tas fram. Den elektroniska servicen skapas som olika delprojekt 2011—2015.

De som främst kommer att använda servicen för sökande är de som söker information om undervisning eller utbildning och som söker till olika utbildningar. Servicehelheten kommer att inbegripa webbtjänsten med utbildningsinformation, anmälan till förskola och grundläggande utbildning samt ansöknings- och antagningstjänsterna till yrkesutbildning, gymnasieutbildning, förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen och ett elektroniskt ansökningssystem för högskolorna, som får separat finansiering. Servicen innefattar också tjänster som gäller utbildningsinformation, karriärplanering, handledning och rådgivning.

Registret för verifierat kunnande kommer att vara undervisningssektorns viktigaste datalager. Där lagras information om verifierat kunnande som inhämtats inom utbildning som anordnas eller stöds med offentliga medel. Genom registret blir det möjligt att ha en centraliserad tjänst för insamling och leve-

rans av gemensamma uppgifter för olika utbildningsstadier. I framtiden ger tjänsten möjlighet att ta fram någons hela utbildningshistoria på ett och samma ställe. Registret kommer att skapas stegvis.

Tjänsten för lärande är nära kopplad till flera punkter i regeringsprogrammet, särskilt ungdomsgarantin och den tillhörande utbildningsgarantin. Den nya ansöknings- och antagningsservicen för den grundläggande yrkesutbildningens del började användas i samband med den gemensamma ansökan hösten 2013 till utbildning som inleds våren 2014. Gemensam ansökan till grundläggande yrkesutbildning och gymnasieutbildning som startar hösten 2014 genomförs våren 2014. Därefter ska ansöknings- och antagningstjänsterna införas för förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen i samband med ansökan sommaren 2014 till utbildning som inleds hösten 2014. Ansöknings- och antagningstjänsterna kommer att vara i användning fullt ut någon gång under 2014—2015.

I syfte att genomföra utbildningsgarantin ändrades statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning (30/2008), nedan kallad förordningen om gemensam ansökan. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2013. Samtidigt utfärdades undervisnings- och kulturministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning (4/2013). I denna proposition föreslås de ändringar i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret (1058/1998), nedan kallad lagen om antagningsregistret, och i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) som behövs för att i planerad omfattning kunna börja använda de till Webbtjänsten för lärande anknutna ansöknings- och antagningstjänsterna för förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen i samband med ansökningsomgången sommaren 2014.

2 Nuläge

2.1 Antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret

Rubriken på lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998) ändrades genom en lagändring (484/2013) som träder i kraft den 1 januari 2014. Den nya rubriken är lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret. Lagen ändrades då också så att antagningsregistret enligt dess 1 § 1 mom. i stället för nuvarande tre delregister ska bestå av två delregister, nämligen registret för ansökan till högskolorna och registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Enligt lagens 1 § 2 mom. är Utbildningsstyrelsen registeransvarig för antagningsregistret. Dessutom ska de som anordnar de nämnda utbildningarna delta i registerföringen i fråga om respektive delregister.

Bestämmelser om antagningsregistrets användningsändamål finns i 2 § i lagen om antagningsregistret. Enligt den lagändring som träder i kraft vid ingången av 2014 används högskolornas ansökningsregister vid antagning av studerande till studier som leder till sådana lägre och högre högskoleexamina som avses i universitetslagen (558/2009) eller till sådan yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen som avses i yrkeshögskolelagen (351/2003) och, enligt universitetets och yrkeshögskolans prövning, också vid antagning av studerande till annan utbildning som erbjuds av högskolan. Registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning används vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998), i gymnasielagen (629/1998) och i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998).

Enligt 3 § får bl.a. följande införas i antagningsregistret: den sökandes namn, personbe-teckning eller någon annan motsvarande identifikationsuppgift, medborgarskap, kön, modersmål och nödvändig kontaktinformation. I registret lagras också uppgifter om den sökandes tidigare utbildning och examina,

om ansökan till utbildning och grunderna för antagning i fråga om varje sökande och om resultatet av antagningen och mottagandet av studieplats. Uppgifterna i antagningsregistret förvaras fem år efter det att beslut om antagning har fattats, sägs det i 6 § i lagen.

Den registeransvarige för antagningsregistret har enligt lagens 4 § rätt att utöver de uppgifter som sökanden har lämnat och trots bestämmelserna om tystnadsplikt få de uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. ur studentexamensregistret, av Befolkningsregistercentralen, Arbetskraftsmyndigheterna, anordnarna av grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning, universiteten, yrkes-högskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning och även ur sådana gemensamma register för två eller flera universitet som har bildats för antagningen av studerande. I praktiken ger anordnarna av grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning in basuppgifterna till registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning i fråga om alla elever som under ansökningsåret går i sista klassen i den grundläggande utbildningen eller får påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur antagningsregistret finns i 5 §. De uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. får lämnas ut trots bestämmelserna om tystnadsplikt när de behövs för att mottagaren ska kunna sköta sina uppgifter bl.a. till universitet, yrkes-högskolor, anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt två eller flera universitets gemensamma register. Enligt 5 § 3 mom. får de uppgifter som avses i 1 mom. lämnas ut också i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

Genom den ändring av lagen om antagningsregistret som träder i kraft vid ingången av 2014 införs ett nytt 1 a kap. med bestämmelser om högskolornas riksomfattande datalager. Lagret är ett informationssystem där högskolorna förvarar kopior av delar av data-innehållet i sina studeranderegister och andra personregister. Datalagret utgör inte ett logiskt sett separat personregister från högskolornas egna personregister, utan varje högskola är registeransvarig för sina uppgifter i datalagret. Lagret är i första hand avsett för

högskolornas urvalsprocesser och för datasystemet för processerna samt i framtiden eventuellt för andra centraliserade ansöknings-tjänster och det nationella registret för verifierat kunnande.

Enligt den 6 a § i lagen om antagningsregistret som träder i kraft vid ingången av 2014 finns datalagret för centraliserad förvaring och användning av högskolornas uppgifter om studierätter, anmälningar, examina och studieprestationer. I lagret samlas data-innehållet i högskolornas register över uppgifter om studerande. Genom det görs detta innehåll – datasäkert med hjälp av en teknisk anslutning – åtkomligt för antagningsregistret och högskolornas gemensamma antagnings-system. En högskola får använda datalagret också i sin övriga verksamhet och vid utlämnande av uppgifter till myndigheter och andra högskolor. Undervisnings- och kulturministeriet är teknisk administratör för datalagret, men det har inte rätt att bestämma om uppgifterna i lagret eller lämna ut dem, om inte något annat föreskrivs i lag.

I 2 kap. i lagen om antagningsregistret finns bestämmelser om studentexamensregistret. Registret förs och används för ordnande av studentexamen, för förvaring av uppgifter om avlagda studentamina och prov som hör till examina och för uppföljning av hur studentexamen fungerar. Studentexamensnämnden är registeransvarig myndighet.

2.2 Förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen

Typiskt sett brukar den som avslutat sin grundläggande utbildning söka sig till en i lagen om yrkesutbildning avsedd grundläggande yrkesutbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen eller till en i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning. Till dessa examensinriktade utbildningar ansöker man i regel via gemensam ansökan. Bestämmelser om sådan ansökan finns i statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Den har utfärdats med stöd av bemyndigandet i 19 § 2 mom. i gymnasielagen, 26 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning och 1 a och 11 § i lagen om antagningsregistret. Vid ge-

mensam ansökan våren 2013 till utbildningar som inleddes hösten 2013 kom det 66 900 ansökningar till grundläggande yrkesutbildning och 32 650 till gymnasieutbildning. Till de utbildningar som startade hösten 2013 fanns det omkring 47 700 nybörjarplatser till yrkesutbildning och 38 800 nybörjarplatser till gymnasieutbildning.

Den som avslutat sin grundläggande utbildning kan också söka till olika förberedande utbildningar efter den grundläggande utbildningen, om han eller hon inte direkt efter grundskolan vill söka till en examensinriktad utbildning på andra stadiet eller inte trots ansökan fått studieplats på sådan utbildning. Bland de förberedande utbildningarna kan nämnas exempelvis påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, dvs. den s.k. tionde klassen, och olika förberedande utbildningar till grundläggande yrkesutbildning. De förberedande utbildningarna pågår mellan en termin och ett läsår.

Bestämmelser om påbyggnadsundervisning för dem som slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs finns i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 3 § i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) kan till påbyggnadsundervisningen antas en ung elev som har fått avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen samma eller föregående år. Syftet med undervisningen är att stödja elevens utveckling och att förebärga utslagning. Hösten 2011 deltog uppemot 2 300 elever i sådan undervisning.

I lagen om yrkesutbildning finns bestämmelser om olika förberedande utbildningar och träningsutbildningar. Enligt 3 § i den lagen kan orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen ordnas för att underlätta ansökan till yrkesutbildning och stärka studiemotivationen. Utbildningen kallas också ofta ”yrkesstarten”. För handikappade studerande kan det ordnas undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte. Dessutom kan det ordnas utbildning som förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen för invandrare. Paragrafen innehåller också bestämmelser om undervisning i huslig ekonomi som ordnas i annan form än som grundläggande yrkesutbildning. Också sådan undervisning kan räknas ingå i de förberedande

utbildningar som avses i lagen om yrkesutbildning. Hösten 2012 deltog omkring 1 400 studerande i yrkesstart-utbildning, ca 2 800 studerande i tränings- och rehabiliteringsundervisning för handikappade, ca 1 600 studerande i förberedande utbildning för invandrade och omkring 340 studerande i undervisning i huslig ekonomi.

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av gymnasielagen och av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 118/2013 rd). Där föreslås det att de nämnda lagarna ska få bestämmelser om förberedande utbildning för gymnasieutbildning till invandrade och andra med ett främmande språk som modersmål. Målet ska vara att ge de studerande språkliga och andra behövliga färdigheter för övergång till gymnasieutbildning. Den förberedande utbildningen för gymnasieutbildning ska ordnas för både unga och vuxna. Enligt planerna ska utbildningen starta höstterminen 2014.

Påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och de förberedande utbildningar och träningsutbildningar som avses i 3 § i lagen om yrkesutbildning omfattas inte av systemet med gemensam ansökan. De som söker till utbildningar utanför systemet antas genom separata ansökningar, och då är det de som anordnar undervisningen och utbildningen som bestämmer ansökningstider, urvalskriterier, bilagor som fogas till ansökan och annan ansökningspraxis. Dessa sökande blir tvungen att särskilt ta reda på varje läroanstalts utbud och ansökningstider och att lämna in flera olika ansökningar om han eller hon söker till fler än en läroanstalt.

2.3 Beslut om antagning

Bestämmelser om förfarandet för ansökning till utbildningar som omfattas av gemensam ansökan finns i förordningen om gemensam ansökan. Gemensam ansökan till grundläggande yrkesutbildning och gymnasieutbildning genomförs med hjälp av det register för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning som nämns i 1 § 1 mom. 2 punkten i lagen om antagningsregistret. Utbildningsanordnarna för in de uppgifter i

registret som gäller utbildningsutbud, antagningskriterier och andra antagningsrelaterade uppgifter. Dessutom för anordnarna också in uppgifter om vilka som tagit emot en studieplats.

Det räcker med en enda ansökan till de utbildningar som man kan göra gemensam ansökan till. Utbildningsstyrelsen svarar för mottagning, handläggning och förvaring av ansökningarna. Den sökande får lägga fram högst fem alternativ (ansökningsönskemål). De beaktas i den prioritetsordning som den sökande uppgett.

Antagningsregistret ger utbildningsanordnaren ett förslag till antagning av studerande. Anordnaren antar den sökande till det högsta ansökningsönskemål som den sökandes antagningspoäng räcker till. Resultatet av antagningen kan komma att ändras senare, eftersom den sökande kan bli antagen från reservplats till ansökningsönskemål som han eller hon har prioriterat högre.

Årligen deltar mer än 100 000 sökande i gemensam ansökan. De presenterar i genomsnitt 3,4 ansökningsönskemål, vilket innebär att det inom ramen för gemensam ansökan årligen fattas över 300 000 antagningsbeslut. Varje sökande kan dock bli antagen till endast ett ansökningsobjekt. Om den sökande har blivit antagen till sitt första ansökningsönskemål har den sökande i allmänhet inget intresse att överklaga avslagsbeslut om ansökningsönskemål som han eller hon prioriterat lägre.

Varken lagen om yrkesutbildning och gymnasielagen eller de förordningar som utfärdats med stöd av dem innehåller några bestämmelser om förfarandet när beslutet om antagning meddelas. Det har på grund av det stora antalet beslut vid gemensam ansökan blivit praxis vid antagningen att avslagsbeslut meddelas de studerande genom brev som skrivs ut via antagningsregistret. I brevet anges den sökandes poängtal för varje alternativ, resultatet av eventuella uttagningsprov och lämplighetstest och det lägsta poängtal som gav rätt till studieplats. Utbildningsanordnaren meddelar ett skriftligt beslut inklusive anvisningar om hur man begär omprövning eller om hur man överklagar bara på den sökandes begäran.

Brevet med information om resultatet av gemensam ansökan innehåller dock information om processen för att söka ändring i fråga om antagningen och anvisningar om att den sökande måste be om ett sådant beslut av läroanstalten som det går att söka ändring i för att kunna begära omprövning eller besvara sig. Den sökande kan utifrån poängtal och annan information i brevet bedöma om det är motiverat att be om ett sådant beslut. Till de sökande som inte har blivit antagna till någon utbildning skickas ett brev som också innehåller information om kompletteringsansökan och tilläggsansökan och om förfrågningar om lediga studieplatser.

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som gäller antagningen finns i 42 § i lagen om grundläggande utbildning, 34 § i gymnasielagen och 44 § i lagen om yrkesutbildning. I ett första skede ska den sökande söka ändring i utbildningsanordnarens antagningsbeslut av regionförvaltningsverket. Ändring i ett beslut som verket har fattat söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Studentnummer

Ett system med studentnummer kommer att införas inom Webbtjänsten för lärande. Numret gör det möjligt att identifiera alla som använder webbtjänsten. En person får ett studentnummer när uppgifter om honom eller henne första gången förs in i Webbtjänsten för lärande. I ett första skede kommer numret att användas för att identifiera personen i de antagningsregister som hör till webbtjänsten. Numret är permanent.

Studentnumret ingår i den internationella OID-kodverket (OID = object identifier). Kodverket bygger på de internationella standardiseringsorganisationernas standarder. I Finland är det Finlands Standardiseringsförbund SFS rf som förvaltar kodverket. Studentnumret ska vara ett slumpmässigt nummer bestående av elva siffror mellan 10 000 000 000 och 99 999 999 999. Den sista siffran ska vara en kontrollsiffra. Det kommer att finnas nio miljarder möjliga sif-

ferkombinationer. Med andra ord kommer det också att finnas nio miljarder möjliga studentnummer. Numren kommer inte att tilldelas i löpande nummerordning.

Studentnumret är inte en personuppgift som omfattas av skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen eftersom det inte kommer att innehålla någon födelsetid som påminner om personbeteckning eller några uppgifter om kön och inte heller några uppgifter som anger nationalitet eller etnisk tillhörighet. Därför kan studentnumret anses vara ett mer säkert sätt att identifiera någon än personbeteckningen. Det enda som man kan sluta sig till utifrån ett studentnummer är att det någon gång under personens liv förts in uppgifter om honom eller henne i Webbtjänsten för lärande.

I framtiden kommer alla de att ha studentnummer som studerat vid en finländsk läroanstalt eller sökt studieplats vid en finländsk läroanstalt, om det först in uppgifter om denne i Webbtjänsten för lärande. Räckvidden är således stor och därför är motiverat att i lag bestämma hur studentnumret ska tilldelas och vad det får användas till, även om det inte rör sig om uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet.

Det föreslås att bestämmelser om studentnumret införs i lagen om antagningsregistret. Det är meningen att studentnumret ska börjas användas i samband med gemensam ansökan till andra stadiet hösten 2013. För högskolornas del ska studentnumret börja användas i samband med gemensam ansökan hösten 2014 till utbildningar som inleds våren 2015.

3.2 Nya gemensamma ansökningsförfaranden

Det är meningen att i Webbtjänsten för lärande sammanställa uppgifter om olika läroanstalters kursutbud. Dessutom ska man enligt planerna också införa förfaranden som liknar gemensam ansökan inom utbildningar utanför systemet med gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Det ska ändå röra sig om ansökan separat från faktisk gemensam ansökan.

Enligt 26 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning gäller i fråga om förfarandet vid ansö-

kan till yrkesutbildning vad som bestäms om detta genom förordning och vid behov föreskrivs med stöd av den. På motsvarande sätt anger 19 § 2 mom. i gymnasielagen att om förfarandet vid ansökan till gymnasieutbildning bestäms särskilt. Däremot innehåller lagen om grundläggande utbildning inte något bemyndigande som ger rätt att utfärda bestämmelser om ansökningsförfarandet genom förordning. Därför föreslås det att den lagen ska kompletteras med ett bemyndigande om att bestämmelser om ansökningsförfaranden till påbyggnadsundervisning får utfärdas genom förordning av statsrådet. Då kan även den undervisningen omfattas av de gemensamma ansökningsförfarandena.

Avsikten är att ansökan till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen ska genomföras med hjälp av det register för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning som avses i lagen om antagningsregistret. Därför föreslås behövliga ändringar i den lagen så att registret kan användas också när elever antas till påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen.

3.3 Beslut om antagning

Beslutsförfarandet för antagning vid gemensam ansökan har visat sig fungera i praktiken. Den sökande får ett brev som anger resultatet, den sökandes poängtal och vilket poängtal som krävdes för antagning. På basis av denna information kan den sökande bedöma sitt behov att söka ändring. Det är motiverat att beslut som det går att söka ändring i meddelas bara på den sökandes begäran när man beaktar det stora antalet antagningsbeslut och andra särdrag förknippade med urvalsprocessen. Annars skulle utbildningsanordnarnas tid gå åt till att meddela hundratusentals beslut i vilka den sökande ändå inte har något besvärssintresse.

I denna proposition föreslås vissa utbildningslagar få bestämmelser om hur antagningsbeslut ska meddelas i vissa situationer. Det föreslagna förfarandet ligger i linje med det som gäller vid gemensam ansökan. När förfarandet skrivs in i lag stärks den studerandes rättssäkerhet och klarläggs praxis i

förhållande till de bestämmelser i förvaltningslagen (434/2003) som gäller delgivning av beslut.

De föreslagna bestämmelserna avviker något från förvaltningslagens bestämmelser om meddelande av beslut. Det nu aktuella förfarandet för meddelande av beslut ska gälla utbildningar inom gemensam ansökan eller andra gemensamma ansökningsförfaranden, dvs. de utbildningar där antagningen sker med hjälp av ett ansökningsregister enligt lagen om antagningsregistret. I andra ansökningsförfaranden, dvs. vid separat ansökan och tilläggsansökan, ska förvaltningslagens förfarande för delgivning av beslut tillämpas och den sökande meddelas ett direkt överklagbart förvaltningsbeslut.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

De förändringar som de nya ansökningsförfarandena medför i antagningsregistret ingår i totalkostnaderna för de tjänster som byggs upp inom projektet Webbtjänsten för lärande. Totalt tar webbtjänsten enligt finansministeriets beslut från 2011 om att starta projektet 13,1 miljoner euro i anspråk.

Propositionen kommer inte att ha några ekonomiska konsekvenser för utbildningsanordnarnas verksamhet.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna, läroanstalterna och högskolorna

Studentnummer

Det föreslagna studentnumret ska tilldelas när uppgifter om en person skrivs in i Webbtjänsten för lärande första gången. Det är meningen att numret ska införas i samband med gemensam ansökan till andra stadiet hösten 2013. För högskolornas del ska studentnumret börja användas i samband med gemensam ansökan hösten 2014 till utbildningar som inleds våren 2015.

Studentnumret ska användas till att identifiera en person i de register som avses i lagen om antagningsregistret. De som anordnar un-

dervisning och utbildning samt högskolorna ska få information om ett tilldelat studentnummer när uppgifter i antagningsregistret lämnas ut till läroanstalten eller högskolan. Det är meningen att läroanstalterna och högskolorna ska använda studentnumret för att identifiera en person när de ger in uppgifter till antagningsregistret. Numret ska också kunna sparas i högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret. Det ska kunna användas som identifikationsuppgift också när uppgifter om en person förs över från datalagret eller studentexamensregistret till antagningsregistret.

Det ska även fortsättningsvis gå att vid behov identifiera någon i antagningsregistret också med hjälp av enbart personbeteckningen. Studentnumret kommer ändå att lämpa sig väl för identifiering av dem som inte har någon finländsk personbeteckning.

De läroanstalter och högskolor som så önskar ska kunna använda studentnumret till att identifiera någon också internt. I ett första skede ska man bara tilldela studentnummer till de sökande och antagna som det förs in uppgifter om i antagningsregistret inom Webbtjänsten för lärande. Med andra ord kommer inte alla studerande att ha studentnummer under införandefasen, medan numret på längre sikt kan ersätta också läroanstalternas och högskolornas interna studerandenummer. Om man i stor omfattning börjar använda det föreslagna studentnumret för identifiering i stället för studerandenummer krävs det dock en tjänst som kan användas via ett gränssnitt och via vilket läroanstalterna och högskolorna kan be om ett studentnummer åt alla sina studerande. Någon sådan tjänst planeras ännu inte i detta skede.

Gemensamma ansökningsförfaranden

Gemensamma ansökningsförfaranden till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen ökar Utbildningsstyrelsens arbetsmängd i anknytning till urvalet av studerande. Utöver gemensam ansökan kommer nämligen då också antagningen till sådana utbildningar att ske med hjälp av det antagningsregister som styrelsen förvaltar.

Antagningen av elever och studerande ska redan i dagen läge skötas av dem som anord-

nar undervisningen eller utbildningen. Gemensamma ansökningsförfaranden till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen kommer i någon mån att medföra förändringar i anordnarnas antagningsrutiner. Det administrativa arbetet i anknytning till antagning kommer totalt sett ändå inte att öka enligt uppskattningar som gjorts. De föreslagna ändringarna gör antagningspraxis klarare och enhetligare.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Tekniskt kommer studentnumret att genomföras så, att det studentnummer som bestäms i Webbtjänsten för lärande medger identifiering av en person också nationellt och till och med internationellt. I ett första skede kommer numret att användas för att identifiera en person inom de antagnings-tjänster som ingår i Webbtjänsten för lärande. Genom det register för verifierat kunnande som byggs upp senare kan studentnumret också användas till att individrelatera uppgifter som förs in i registret eller högskolornas datalager.

I framtiden kommer studentnumret att inta en central ställning när det gäller att samla in uppgifter, eftersom alla uppgifter om en persons studiehistoria kommer att lagras på ett och samma ställe tack vare registret för verifierat kunnande. Ett nationellt studentnummer gör det exempelvis lättare att kombinera studieprestationer på olika läroanstalter till en enda examensprestation. Studentnumret saknar inte heller betydelse när det gäller att uppnå huvudmålen med SADE-programmet, eftersom numret kommer att vara ett viktigt instrument när det gäller att främja mobilitet bland studerande.

Syftet med de gemensamma ansökningsförfarandena är att förenkla antagningsprocesserna både för dem som ansöker om studieplats och för dem som anordnar undervisning och utbildning. När beslutsförfarandena skrivs in i lag blir å sin sida praxis tydligare och den studerandes rättssäkerhet bättre i samband med en eventuell process för sökande av ändring av ett antagningsbeslut.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen.

Utbildningsstyrelsen och dataombudsmannens byrå har haft ett gemensamt möte om Webbtjänsten för lärande, och en mötespromemoria har skrivit om det mötet (Dataombudsmannens byrå dnr 2225/06/2012, 12.9.2012). Ämnen för mötet var bland annat hur man identifierar sig i systemet, hur användarna identifieras och hur användarrättigheterna administreras. Enligt promemorian ansåg dataombudsmannen att det inte förelåg något hinder med avseende på 13 § i personuppgiftslagen i fråga om administrationen av användarrättigheterna i webbtjänsten. Administreringen kopplar ihop studentnumret med personbeteckningen. Dataombudsmannen lade ändå fram frågan om bestämmelserna om tilldelning av studentnummer bör utfärdas genom lag.

Yttrande om propositionsutkastet har begärts av justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, regionförvaltningsverken, universiteten och yrkeshögskolorna, vissa utbildningsanordnare och andra viktiga intressegrupper. Sammanlagt svarade 45 remissinstanser på undervisnings- och kulturministeriets begäran.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissinstanserna förordade införandet av studentnummer. I synnerhet högskolorna ville se att ett gränssnitt införs via vilket man kan be om studentnummer åt alla studerande. I yttrandena från studentorganisationerna framfördes det att en mer omfattande användning av studentnumret bör förberedas i samarbete med dem. Dessa synpunkter kommer att beaktas i det fortsatta arbetet med Webbtjänsten för lärande.

Bestämmelserna om studentnumret har preciserats i enlighet med synpunkterna i Dataombudsmannens yttrande. Studentnumret ska gå att använda som en särskiljande indi-

vidrelaterad uppgift, men inte som identifikationsuppgift. Dessutom anger bestämmelserna de situationer där numret får lämnas ut.

Efter remissen har bestämmelserna preciserats också på det sättet att studentnumret ska gå att spara i högskolornas riksomfattande datalager och i studentexamensregistret. Dessutom har vissa bestämmelser i lagen om antagningsregistret ändrats terminologiskt i enlighet med arbets- och näringsministeriets yttrande.

Enligt vissa yttranden borde man i antagningsregistret också föra in uppgifter om sådana ungdomar som inte ansökt om studieplats. Uppgifterna behövs för att följa situationen för ungdomar utan studieplats. Men det är inte motiverat att utvidga registrets ändamål på det sättet i samband med de ändringar som nu föreslås. Däremot bör man granska en eventuell utvidgning av ändamålet i samband med den beredning som gäller ändringarna enligt regeringens strukturpolitiska program av den 29 augusti 2013, såsom en förlängning av läroplikten.

I huvudsak förordades den föreslagna bestämmelsen om beslutsförfarandet i fråga om antagning, och det slogs fast att ett lagfast förfarande förbättrar de studerandes rättssäkerhet. Vissa remissinstanser framförde emellertid att de sökande borde få ett direkt överklagbart beslut i alla lägen. Dessutom framfördes det i vissa yttranden att man bör utreda om den sökande skulle kunna skriva ut ett överklagbart beslut via ansökningssystemet. Vidare föreslog vissa remissinstanser att bestämmelsen ska ändras så, att beslutet alltid ska begäras skriftligen i syfte att göra det lättare att dokumentera ärendena.

Bestämmelsen om beslutsförfarandet vid antagning har utgående från yttrandena preciserats för tryggnad av den sökandes rättssäkerhet. Att meddela resultatet av antagningen per brev ska vara möjligt endast i situationer som tydligt begränsas i lag och där ett förfarande som avviker från förvaltningslagens bestämmelser är ändamålsenligt på grund av det stora antalet beslut i gemensam ansökan och andra gemensamma ansökningsförfaranden och på grund av andra särdrag som är förknippade med antagningsprocessen.

6 Samband med andra propositioner

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av gymnasielagen och av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 118/2013 rd). Där föreslås det att de nämnda lagarna ska få bestämmelser om förberedande utbildning för gymnasieutbildning till invandrare och andra med ett främmande språk som modersmål. Enligt förslaget ska bara de som också har tillstånd att ordna gymnasieutbildning få ordna sådan förberedande utbildning.

Enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i lagen om antagningsregistret ska antagningsregistret användas när man antar studerande till utbild-

ningar enligt gymnasielagen. I de gällande bestämmelserna i lagen om antagningsregistret nämns de som ordnar gymnasieutbildning också som registeransvariga och vidare bland dem som har rätt att få och lämna ut antagningsuppgifter. Om den föreslagna ändringen av gymnasielagen godkänns i den lydelse som regeringen föreslagit behöver man i ordalydelsen i lagen om antagningsregistret inte särskilt beakta dem som anordnar förberedande utbildning för gymnasieutbildningen till invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål. De gällande bestämmelserna om gymnasieutbildning och anordnare av sådan utbildning gör det möjligt att också söka till sådan förberedande utbildning med hjälp av antagningsregistret.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret

1 §. Register och registeransvarig. Förslaget innebär att namnet på det register som avses i 1 mom. 2 punkten ändras till registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning som följer på den grundläggande utbildningen. Genom namnändringen beaktas det att elever och studerande, efter det att de nya gemensamma ansökningsförfarandena införts, med hjälp av detta delregister också antas till sådan påbyggnadsundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning och till andra förberedande utbildningar och träningsutbildningar efter den grundläggande utbildningen.

Det föreslås också att 2 mom. ändras så att de nya gemensamma ansökningsförfarandena medför att också anordnarna av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen ska delta i registerföringen när det gäller delregistret i 1 mom. 2 punkten. I praktiken innebär det att dessa anordnare ska meddela de uppgifter som behövs för urvalet till antagningsregistret.

Enligt det gällande 1 a § 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om den registeransvariges uppgifter genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om uppgifterna finns i statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Förordningen föreslås ange vilka uppgifter anordnare av undervisning och utbildning ska lagra i antagningsregistret.

2 §. Ändamål. Paragrafen gäller användningsändamålet för antagningsregistrets delregister, och i dess 1 mom. 2 punkt ska enligt förslaget beaktas den namnändring av delregistret som föreslås i 1 § 1 mom. 2 punkten. Förslaget innebär att 1 mom. 2 punkten och 2 mom. 3 punkten ändras i det avseendet att antagningsregistret och delregistret ska användas också när elever antas till påbyggnadsundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning.

4 §. Källor. Paragrafens 1 mom. ska enligt förslaget ändras så att det motsvarar den terminologi som används i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Det allmänna begreppet ”arbetskraftsmyndighet” ersätts således med ”arbets- och näringsmyndighet”, som är organisationens myndighetsnamn.

5 §. Utlämnande av uppgifter. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så, att också de som anordnar påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen trots sekretessbestämmelserna kan få sådana för antagning behövliga uppgifter ur antagningsregistret som avses i 3 § 1 och 3 mom.

I 1 mom. 3 punkten föreslås samma namnändring som i 4 § 1 mom. Dessutom innebär förslaget att de olika förmånslagen för utkomstskydd för arbetslösa och deras benämningar sammanförs till begreppet ”arbetslöshetsförmån”.

6 §. Förvaringstid. Ett nytt 3 mom. föreslås i 6 §. Den ska ange förvaringstid för studentnummer och de särskilda identifikationsuppgifter som ligger till grund för det. Eftersom ett studentnummer är permanent och tilldelas någon bara en gång, bör numret och de bakomliggande identifikationsuppgifterna förvaras varaktigt. Dessa identifikationsuppgifter är personens namn och personbeteckning eller någon motsvarande unik identifikationsuppgift, när personen inte har finländsk personbeteckning.

9 a §. Studentnummer. En ny 9 a § föreslås i 3 kap. Den avses innehålla bestämmelser om tilldelning av, användningsändamål för och utlämnande av studentnummer. Enligt det föreslagna 1 mom. ska studentnumret vara en kod som bildas av elva siffror, och det ska kunna användas för att identifiera en person när uppgifter som avses i lagen sparas, hanteras och lämnas ut.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska numret ges när uppgifter om personen första gången registreras i antagningsregistret. Studentnumret ska i regel ges när någon första gången lämnar in en ansökan till en finländsk läroanstalt via Webbtjänsten för lärande. Också alla som avslutar sin grundläggande utbildning ska få ett nummer, när deras basuppgifter

lagras i antagningsregistret. Den som blivit antagen till en läroanstalt på annat sätt än via antagningsregistret ska få ett studentnummer när antagningsuppgifter om honom eller henne första gången lagras i Webbtjänsten för lärande.

En persons studentnummer kan bestämmas första gången också när han eller hon i egenkap av tjänsteman eller annan anställd får ett användarnummer och användarbehörighet till Webbtjänsten för lärande. Sådana studentnummer ska ändå inte i det skedet lagras i antagningsregistret. Om personen i fråga senare ansöker om studieplats eller om uppgifter om honom eller henne annars lagras i antagningsregistret ska ett nytt studentnummer dock inte ges, utan i stället lagras det tidigare numret i registret.

När studentnumret ges ska man enligt 2 mom. använda personbeteckningen eller motsvarande särskiljande identifikationsuppgift för identifieringen. Studentnumret ska vara permanent, och ingen kan ha fler än ett nummer. När någon skriver in sig i systemet ska identifikationsuppgifterna användas för att kontrollera om personen i fråga redan har ett studentnummer. Det nummer någon fått ska alltid användas när nya uppgifter om denna person matas in i antagningsregistret.

Utbildningsstyrelsen ska i egenskap av registeransvarig se till att en person kan identifieras och att registeruppgifter rättas till. Identifieringen ska i regel ske med hjälp av finländsk personbeteckning. Beteckningen specificerar vem det är fråga om och samtidigt går det att kontrollera om personen redan fått ett studentnummer. Om uppgifterna inte lämnas med hjälp av personbeteckningen bör tjänstemannen identifiera personen genom att ta reda på beteckningen.

När någon saknar finländsk personbeteckning ska tjänstemannen identifiera personen med hjälp av andra identifikationsuppgifter. Då ska exempelvis i fråga om utlänningar användas personens nationella nummer, namn, födelsetid, födelseplats och adress. Samtidigt ska det utredas om personen redan har ett studentnummer. När ett studentnummer väl har getts löser det framtida identifieringsproblem för de sökandes del som ännu inte har finländsk personbeteckning när de söker eller inleder sina studier.

Enligt det föreslagna 3 mom. får studentnumret sparas i alla register som nämns i lagen om antagningsregistret, dvs. i antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret. Numret kan tilldelas bara om uppgifter lagras i antagningsregistret.

I praktiken kommer studentnumret alltid att registreras där. Studentnumret ska också kunna sparas i högskolornas riksomfattande datalager, om högskolan i fråga känner till numret. Någon skyldighet att föra in numret i datalagret finns dock inte. På motsvarande sätt ska numret kunna sparas i studentexamensregistret.

Också bestämmelser om utlämnande av studentnumret avses ingå i 3 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska man i fråga om utlämnande av studentnumret tillämpa lagens bestämmelser om utlämnande av personbeteckning eller någon annan motsvarande särskiljande identifikationsuppgift. Studentnumret ska på samma sätt som personbeteckningen användas för att identifiera personer, vilket gör det motiverat att ett studentnummer som förts in i registret får lämnas ut på samma villkor som en personbeteckning.

1.2 Lagen om grundläggande utbildning

28 a §. *Bemyndigande att utfärda bestämmelser om ansökan till påbyggnadsundervisning.* En ny paragraf föreslås. Den anger att närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet till påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är meningen att bestämmelser om gemensamma ansökningsförfaranden till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen ska utfärdas med stöd av bemyndigandet.

28 b §. *Beslut om antagning av en elev till påbyggnadsundervisning.* Detta är en ny paragraf om beslut om antagning av elever. Motsvarande bestämmelse föreslås i den nya 19 a § i gymnasielagen och den nya 26 a § i lagen om yrkesutbildning. En närmare motivering finns i detaljmotiven till 26 a § i lagen om yrkesutbildning.

I fråga om den grundläggande utbildningen gäller den föreslagna bestämmelsen bara dem som antas till påbyggnadsundervisning, ef-

tersom urvalet till den undervisningen sker med hjälp av det register för ansökan som avses i lagen om antagningsregistret.

1.3 Gymnasielagen

19 a §. Beslut om antagning. Enligt förslaget fogas en ny paragraf till lagen. Den gäller hur beslut om antagning meddelas. Motsvarande bestämmelse avses ingå i den nya 28 b § i lagen om grundläggande utbildning och i den nya 26 a § i lagen om yrkesutbildning. Förslaget motiveras närmare i detaljmotiven till 26 a § i lagen om yrkesutbildning.

1.4 Lagen om yrkesutbildning

26 a §. Beslut om antagning. Lagen föreslås få en ny paragraf om meddelande av beslut om antagning i vissa situationer. Motsvarande bestämmelse avses ingå i den nya 28 b § i lagen om grundläggande utbildning och i den nya 19 a § i gymnasielagen.

Detta förfarande för att meddela beslut kommer att gälla de utbildningar där urvalet av studerande sker med hjälp av gemensam ansökan eller andra gemensamma ansökningsförfaranden i vilka man kan söka till flera utbildningar med en enda ansökan. Vid andra ansökningsförfaranden ska ändå förvaltningslagens förfarande för delgivning av beslut tillämpas och den sökande meddelas ett förvaltningsbeslut som det går att söka ändring i direkt. Dessutom begränsas tillämpningen av bestämmelsen till att endast gälla situationer där den sökande inte har antagits till utbildning.

I det föreslagna 1 mom. finns bestämmelser om hur resultatet av antagningen ska meddelas. Enligt det får resultatet meddelas sökanden per post genom brev, om beslutet om antagning har meddelats inom ramen för med stöd av 26 § föreskrivna ansökningsförfaranden i vilka man kan söka till flera utbildningar med en enda ansökan och sökanden inte har antagits. Beskedet ska ges genom vanlig delgivning enligt förvaltningslagen.

Meddelandet avses inte vara ett överklagbart beslut. Det är emellertid inte fråga om ett besvärshänsyn. I 2 mom. föreskrivs det

nämligen om ett förfarande enligt vilket den sökande kan be om ett överklagbart beslut av utbildningsanordnaren. Den sökande ska således alltid ha möjlighet att få ett antagningsbeslut granskat av en behörig instans.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska anordnaren lämna ett skriftligt beslut om antagningen plus anvisning om sökande av ändring på sökandens begäran. Sökanden ska be om beslutet skriftligen eller muntligen inom 30 dagar från det att sökanden har tagit del av resultatet av antagningen. Möjligheten att be om beslutet muntligt gör förfarandet flexiblere för sökandens del, eftersom det då exempelvis går att be om ett överklagbart beslut per telefon.

Det är viktigt att så snabbt som möjligt få lagarkraftvunna avgöranden av ärenden som gäller antagning till utbildning. Det behövs en tid inom vilken begäran om ett överklagbart beslut ska bes, eftersom det inte är ändamålsenligt att den sökande har möjlighet att starta en ändringssökning om antagningen flera månader efter det att utbildningen startat. Om den sökande inte inom utsatt tid har bett om ett överklagbart beslut anses beslutet om vem som antagits ha vunnit laga kraft. Tidpunkten för delfäendet ska bestämmas i enlighet med 59 § 2 mom. i förvaltningslagen, enligt vilket mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.

Paragrafens 3 mom. avses innehålla en informativ bestämmelse, enligt vilken det i förfarandet som avses i paragrafen i övrigt iaktas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. I enlighet med förvaltningslagen ska utbildningsanordnaren behandla ärendet, dvs. meddela ett skriftligt beslut plus anvisningar för sökande av ändring utifrån begäran av den sökande, utan onödigt dröjsmål.

Enligt 44 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning får omprövning av ett beslut om antagning begäras hos regionförvaltningsverket så som bestäms i förvaltningslagen. Enligt 4 mom. i den paragrafen får ändring i ett beslut som har fattats av regionförvaltningsverket med anledning av en begäran om omprövning sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ärendena ska behandlas skyndsamt.

1.5 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

11 §. Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter. En ny 1 a-punkt föreslås i hänvisningsbestämmelsen i 11 §. Enligt den ska bestämmelserna i 26 a § i lagen om yrkesutbildning om att meddela beslut om antagning tillämpas på utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning omfattas än så länge inte av gemensam ansökan eller de gemensamma ansökningsförfarandena. Det vore ändå logiskt om beslutsförfarandena för antagning som ligger i linje med lagen om yrkesutbildning kan tillämpas inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Enligt lagen om antagningsregistret kan registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning också användas för antagning av studerande till utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Bestämmelser om ansökningsförfaranden till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av bemyndigandet i de gällande bestämmelserna i 19 § 2 mom. i gymnasielagen och 26 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning och i 28 a § i lagen om grundläggande utbildning. Det föreslås att statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning ändras så, att förordningen får bestämmelser om ansökan till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. De gemensamma ansökningsförfarandena för förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen ska enligt förslaget tillämpas första gången på utbildning som inleds den 1 augusti 2014 eller senare.

Enligt den till lagen om antagningsregistret föreslagna 9 a § ska en person få ett studentnummer när uppgifter om honom eller henne första gången registreras i antagningsregistret. I praktiken kommer numret att börja användas vid gemensam ansökan till yrkesutbildning hösten 2013, som gäller utbildning som startar våren 2014.

Det är inte meningen att ge studentnummer till alla som det innan numret införs finns uppgifter om i antagningsregistret. Studentnumret ska ges en person och sparas i antagningsregistret när uppgifter om personen registreras i antagningsregistret första gången efter det att lagen har trätt i kraft.

Studentnumret kommer att införas i samband med att ansöknings- och antagnings-tjänsterna inom Webbtjänsten för lärande införs, dvs. första gången i samband med gemensam ansökan hösten 2013. I ikraftträdandebestämmelsen föreslås en bestämmelse om att lagen också ska tillämpas på sådana sökande som innan det föreslagna ikraftträdandet söker till en utbildning som börjar efter ikraftträdandet, dvs. den 1 januari 2014 eller senare. Det innebär att studentnummer kan ges och sparas i antagningsregistret också för sådana personers del i fråga om vilka uppgifter lagras i antagningsregistret i samband med gemensam ansökan hösten 2013 till utbildningar som inleds våren 2014.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Skydd för privatlivet är en grundläggande fri- och rättighet som garanteras var och en i 10 § i grundlagen. Enligt den paragrafen ska närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Riksdagens grundlagsutskott har i ett utlåtande (GrUU 14/1998 rd) slagit fast att till de frågor som utifrån den bestämmelse om grundläggande fri- och rättigheter som gäller skydd för privatlivet absolut bör regleras hör åtminstone syftet med registreringen, de registrerade uppgifternas innehåll, ändamålen för vilka uppgifterna får användas inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och deras förvaringstider samt den registrerades rättsskydd. Detsamma gäller i vilken utsträckning dessa omständigheter ska regleras och hur ingående på lagni-

vå. Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att överlåta uppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd).

Regeringen föreslår att lagen om antagningsregistret ändras. Lagen innehåller bestämmelser om registrering av personuppgifter. En av de föreslagna bestämmelserna gäller införande av ett studentnummer, och en föreslagen ändring går ut på att antagningsregistret ska kunna användas också när elever antas till påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. I fråga om de uppgifter som registreras om sökande till påbyggnadsundervisningen motsvarar bestämmelserna om datainnehåll, användningsändamål, utlämnande av uppgifter och förvaringstid den gällande regleringen i lagen om antagningsregistret.

Uppgifterna i antagningsregistret ska enligt bestämmelserna förvaras i fem år efter det att beslutet om antagning fattades. Studentnumret ska ända enligt förslaget vara permanent. Numret är i sig inte en personuppgift som omfattas av skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen, men också förvaringstiden för studentnumrets individrelaterade identifikationsuppgifter borde samtidigt förlängas. De identifikationsuppgifter som studentnumret bygger på är personens namn och person-

beteckning eller någon annan motsvarande individrelaterad identifikationsuppgift, om personen i fråga inte har finländsk personbeteckning. Av det faktum att studentnumret finns och av de identifikationsuppgifter som numret bygger på kan man inte dra några andra slutsatser än att det någon gång under personens liv funnits uppgifter om honom eller henne i Webbtjänsten för lärande.

I lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås tillägg av en bestämmelse om meddelande av antagningsbeslut. En sådan bestämmelse innebär inte någon inskränkning av individens rätt att i enlighet med 21 § i grundlagen få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Lagförslagen är inte problematiska med avseende på skyddet för personuppgifter enligt 10 § i grundlagen och rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen. De föreslagna lagarna bör kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret (1058/1998) 1 §, 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. 3 punkten, 4 § 1 mom. samt 5 § 1 mom. 1 och 3 punkten, sådana de lyder, 1 §, 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. 3 punkten i lag 484/2013, 4 § 1 mom. i lag 1123/2007 och 5 § 1 mom. 1 och 3 punkten i lag 560/2009, samt

fogas till 6 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 9 a § som följer:

1 §

Register och registeransvarig

Antagningsregistret består av

1) registret för ansökan till högskolorna,
2) registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning som följer på den grundläggande utbildningen.

Registeransvarig för antagningsregistret är Utbildningsstyrelsen. I registerföringen deltar universiteten och yrkeshögskolorna i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 1 punkten samt anordnarna av yrkesutbildning, gymnasieutbildning och påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 2 punkten.

2 §

Ändamål

Av antagningsregistrets delregister används

2) registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998), i gymnasielagen (629/1998) och i lagen om yrkesinriktad

vuxenutbildning (631/1998) samt till påbyggnadsundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

Antagningsregistret används för att

3) ge universiteten, yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt anordnarna av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen de uppgifter som behövs för antagningen av studerande, utvecklandet av antagningen och ordnandet av studierna,

4 §

Källor

Den registeransvarige för antagningsregistret har rätt att utöver de uppgifter som sökanden har lämnat och trots bestämmelserna om tystnadsplikt få de uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. ur studentexamensregistret, av Befolkningsregistercentralen, arbets- och näringsmyndigheterna, anordnarna av grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning, universiteten, yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt ur sådana gemensamma register för två eller flera universitet som har bildats för antagningen av studerande.

5 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. får lämnas ut ur antagningsregistret utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i den mån de behövs för att mottagaren ska kunna sköta sina uppgifter, som följer:

1) till universitet, yrkeshögskolor, anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning, anordnare av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen samt två eller flera universitets gemensamma register,

3) till Folkpensionsanstalten för behandling av studiestödsärenden samt till Folkpensionsanstalten och arbets- och näringsmyndigheterna för utredning av förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

6 §

Förvaringstid

Studentnumret som avses i 9 a § samt de identifikationsuppgifter som studentnumret baserar sig på förvaras dock varaktigt.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

9 a §

Studentnummer

Studentnumret är en kod som bildas av 11 siffror. Studentnumret kan användas för att identifiera en person när uppgifter som avses i denna lag sparas, hanteras och lämnas ut.

Studentnumret ges när personens uppgifter för första gången sparas i antagningsregistret. När studentnumret ges används personbeteckning eller någon annan motsvarande identifikationsuppgift för att identifiera personen. Studentnumret är permanent.

Studentnumret kan sparas i antagningsregistret, högskolornas riksomfattande databaser och studentexamensregistret. I fråga om utlämnande av studentnumret tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om att utlämna personbeteckning eller någon annan motsvarande identifikationsuppgift.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 a § tillämpas även på den som före ikraftträdandet av denna lag söker till utbildning som börjar efter ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av lagen om grundläggande utbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om grundläggande utbildning (628/1998) nya 28 a och 28 b § som följer:

28 a §

*Bemyndigande att utfärda bestämmelser om
ansökan till påbyggnadsundervisning*

Bestämmelser om ansökningsförfarandet
till påbyggnadsundervisning utfärdas genom
förordning av statsrådet.

28 b §

*Beslut om antagning till påbyggnadsunder-
visning*

Om beslutet om antagning meddelas inom
ramen för ansökningsförfaranden som före-
skrivits med stöd av 28 a § och i vilka man
kan söka till flera utbildningar med en enda

ansökan, får meddelande om att ansökan av-
slagits delges sökanden per post genom brev.

Om resultatet av antagningen har medde-
lats genom ett brev, ska anordnaren på sö-
kandens begäran ge ett skriftligt beslut om
antagningen jämte anvisning om ändringssö-
kande. Sökanden ska framställa en skriftlig
eller muntlig begäran om beslutet inom 30
dagar efter att ha fått ett i 1 mom. avsett
meddelande om resultatet av antagningen för
känedom.

I det förfarande som avses i denna paragraf
iaktas i övrigt vad som i förvaltningslagen
föreskrivs om att ge beslut.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____ .

3.

Lag**om ändring av gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till gymnasielagen (629/1998) en ny 19 a § som följer:

19 a §

Beslut om antagning

Om beslutet om antagning meddelas inom ramen för ansökningsförfaranden som föreskrivits med stöd av 19 § och i vilka man kan söka till flera utbildningar med en enda ansökan, får meddelande om att ansökan avslågs delges sökanden per post genom brev.

Om resultatet av antagningen har meddelats genom ett brev, ska anordnaren på sökandens begäran ge ett skriftligt beslut om

antagningen jämte anvisning om ändringssökande. Sökanden ska framställa en skriftlig eller muntlig begäran om beslutet inom 30 dagar efter att ha fått meddelandet om resultatet av antagningen för kännedom.

I det förfarande som avses i denna paragraf iakttas i övrigt vad som i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om att ge beslut.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om yrkesutbildning (630/1998) en ny 26 a § som följer:

26 a §

Beslut om antagning

Om beslutet om antagning meddelas inom ramen för ansökningsförfaranden som föreskrivits med stöd av 26 § och i vilka man kan söka till flera utbildningar med en enda ansökan, får meddelande om att ansökan avslågs delges sökanden per post genom brev.

Om resultatet av antagningen har meddelats genom ett brev, ska anordnaren på sökandens begäran ge ett skriftligt beslut om

antagningen jämte anvisning om ändringssökande. Sökanden ska framställa en skriftlig eller muntlig begäran om beslutet inom 30 dagar efter att ha fått meddelandet om resultatet av antagningen för kännedom.

I det förfarande som avses i denna paragraf iakttas i övrigt vad som i förvaltningslagen föreskrivs om att ge beslut.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

5.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), sådan paragrafen lyder i lag 952/2011, en ny 1 a-punkt som följer:

11 §

*Hänvisningsbestämmelse om studerandes
rättigheter och skyldigheter*

1 a) bestämmelserna i 26 a § om att ge be-
slut om antagning,

På utbildning enligt denna lag tillämpas
dessutom följande bestämmelser om stude-
randes rättigheter och skyldigheter i lagen
om yrkesutbildning:

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 24 oktober 2013

Statsministers ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPIILAINEN

Undervisningsminister *Krista Kiuru*

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret (1058/1998) 1 §, 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. 3 punkten, 4 § 1 mom. samt 5 § 1 mom. 1 och 3 punkten, sådana de lyder, 1 §, 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. 3 punkten i lag 484/2013, 4 § 1 mom. i lag 1123/2007 och 5 § 1 mom. 1 och 3 punkten i lag 560/2009, samt

fogas till 6 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 9 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Register och registeransvarig

Antagningsregistret består av
1) registret för ansökan till högskolorna,
2) registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

Registeransvarig för antagningsregistret är Utbildningsstyrelsen. I registerföringen deltar universiteten och yrkeshögskolorna i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 1 punkten samt anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 2 punkten.

2 §

Ändamål

Av antagningsregistrets delregister används

2) registret för ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998), i gymnasielagen (629/1998) och i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998).

Föreslagen lydelse

1 §

Register och registeransvarig

Antagningsregistret består av
1) registret för ansökan till högskolorna,
2) registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning som följer på den grundläggande utbildningen.

Registeransvarig för antagningsregistret är Utbildningsstyrelsen. I registerföringen deltar universiteten och yrkeshögskolorna i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 1 punkten samt anordnarna av yrkesutbildning, gymnasieutbildning och påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen i fråga om det delregister som avses i 1 mom. 2 punkten.

2 §

Ändamål

Av antagningsregistrets delregister används

2) registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998), i gymnasielagen (629/1998) och i lagen om yrkesinriktad

Antagningsregistret används för att

3) ge universiteten och yrkeshögskolorna samt anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning de uppgifter som behövs för antagningen av studerande och utvecklandet av studier och ordnandet av studierna,

4 §

Källor

Den registeransvarige för antagningsregistret har rätt att utöver de uppgifter som sökanden har lämnat och utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt få de uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. ur studentexamensregistret, av Befolkningsregistercentralen, Arbetskraftsmyndigheterna, anordnarna av grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning, universiteten, yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt ur sådana gemensamma register för två eller flera universitet som har bildats för antagningen av studerande.

5 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. får lämnas ut ur antagningsregistret utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i den mån de behövs för att mottagaren ska kunna sköta sina uppgifter, som följer:

1) till universitet, yrkeshögskolor, anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt två eller flera universitets gemensamma register,

3) till Folkpensionsanstalten för behandling

vuxenutbildning (631/1998) samt till påbyggnadsundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

Antagningsregistret används för att

3) ge universiteten, yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt anordnarna av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen de uppgifter som behövs för antagningen av studerande, utvecklandet av antagningen och ordnandet av studierna,

4 §

Källor

Den registeransvarige för antagningsregistret har rätt att utöver de uppgifter som sökanden har lämnat och trots bestämmelserna om tystnadsplikt få de uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. ur studentexamensregistret, av Befolkningsregistercentralen, Arbets- och näringsmyndigheterna, anordnarna av grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning, universiteten, yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning och gymnasieutbildning samt ur sådana gemensamma register för två eller flera universitet som har bildats för antagningen av studerande.

5 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter som avses i 3 § 1 och 3 mom. får lämnas ut ur antagningsregistret utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i den mån de behövs för att mottagaren ska kunna sköta sina uppgifter, som följer:

1) till universitet, yrkeshögskolor, anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning, anordnare av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen samt två eller flera universitets gemensamma register,

3) till Folkpensionsanstalten för behandling

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av studiestödsärenden samt till Folkpensionsanstalten och Arbetskraftsmyndigheterna för utredning av förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa, arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

av studiestödsärenden samt till Folkpensionsanstalten och *arbets- och näringsmyndigheterna* för utredning av förutsättningarna för erhållande av *arbetslöshetsförmån* enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

6 §

Förvaringstid

Studentnumret som avses i 9 a § samt de identifikationsuppgifter som studentnumret baserar sig på förvaras dock varaktigt.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

9 a §

Studentnummer

Studentnumret är en kod som bildas av 11 siffror. Studentnumret kan användas för att identifiera en person när uppgifter som avses i denna lag sparas, hanteras och lämnas ut.

Studentnumret ges när personens uppgifter för första gången sparas i antagningsregistret. När studentnumret ges används personbeteckning eller någon annan motsvarande identifikationsuppgift för att identifiera personen. Studentnumret är permanent.

Studentnumret kan sparas i antagningsregistret, högskolornas riksomfattande databaser och studentexamensregistret. I fråga om utlämnande av studentnumret tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om att utlämna personbeteckning eller någon annan motsvarande identifikationsuppgift.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 a § tillämpas även på den som före ikraftträdandet av denna lag söker till utbildning som börjar efter ikraftträdandet.